

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.415/2023/8.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Boros Tibor, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. január 11.
Az ügy tárgya: rablás büntette
Terhelt: ... III. rendű
Első fok: Pesti Központi Kerületi Bíróság, 16.B.11.788/2018/145., ítélet, tárgyalás, 2021. szeptember 24.
Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 32.Bf.5646/2022/40., ítélet, tárgyalás, 2022. május 16.
Az indítvány előterjesztője: a III. rendű terhelt védője
Az indítvány iránya: a III. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a rablás büntette miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a III. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 16.B.11.788/2018/145. számú, és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bf.5646/2022/40. számú ítéletét a III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 16.B.11.788/2018/145. számú, 2021. szeptember 24-én kihirdetett ítéletében a III. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett rablás büntetében [Btk. 365. § (2) bekezdés, (3) bekezdés c) pont]. Ezért 6 év fegyház fokozatú szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés büntetésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését

követő napon bocsátható feltételes szabadságra, valamint vele szemben 75.000 forint erejéig vagyonek Kobzást is elrendelt.

[2] 2. Az ellentétes irányú fellebbezések nyomán eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. május 16-án kihirdetett 32.Bf.5646/2022/40. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a III. rendű terhelt tekintetében a vagyonek Kobzásra vonatkozó rendelkezést mellőzte, egyebekben az elsőfokú ítéletet rá nézve helyben hagyta.

[3] II. 1. A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a III. rendű terhelt meghatalmazott védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára történő hivatkozással.

[4] A védő indítványának indokolása szerint a rablás két mozzanatú cselekmény, amelynek egyik része a dolog elvétele a sértettől, másik része pedig az elvétel során, vagy az elvett dolog megtartása érdekében kifejtett erőszak vagy fenyegetés. A megállapított tényállás semmilyen adatot nem tartalmaz arra nézve, hogy mindhárom terhelt vagyonek elleni bűncselekmény elkövetésében előzetesen megállapodott volna. A tényállásból szerinte nem következik az sem, hogy I. és II. rendű terheltek az általuk megszerzett érték megtartása miatt hívták segítségül a III. rendű terheltet. Ebből adódóan a társtettesi alakzat a III. rendű terhelt esetében nem állapítható meg.

[5] Kifejtette, hogy a III. rendű terhelt nem alkalmazott élet és testi épség elleni közvetlen fenyegetést, ilyen kitételt az elsőfokú ítélet nem tartalmaz. Ugyan a III. rendű terhelt a sértetthez lépett és megragadta a ruházatát a mellkasánál, azonban a sértett a póló megragadásából egyetlen mozdulattal ki tudott szabadulni.

[6] Indokai szerint ahhoz, hogy a rablás megállapítható legyen, a III. rendű terheltnak a sértett pólója megragadásakor tisztában kellett volna lennie azzal, hogy a társai valamilyen értéket tulajdonítottak el a sértettől és ezen dolog megtartása miatt alkalmaz erőszakot. Erre nézve szerinte semmilyen bizonyíték nincs, illetve a rendelkezésre álló bizonyítékokból csak és kizárólag azt a következtetést nem lehet levonni, hogy a III. rendű terhelt a más által elvett érték megtartása érdekében fejtett ki erőszakot a sértettel szemben.

[7] Kitért arra is, hogy a rablás törvényi tényállásához kapcsolódó jogalkotói akarat szerint az elkövető által alkalmazott erőszaknak akaratot megtörőnek (vis absoluta) kell lennie. Mivel a sértett egyetlen mozdulattal „lerázta magáról” a III. rendű terhelt kezét, így szerinte nem volt olyan mérvű erőszak alkalmazása, ami a sértett akaratát megtörte volna.

[8] Álláspontja szerint az eljáró bíróságok tévesen minősítették a III. rendű terhelt terhére megállapított magatartást rablásnak, mert magatartása nem merítette ki a rablás törvényi tényállásában meghatározott erőszak, illetve minősített fenyegetés fogalmát.

[9] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria az első- és másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg és a III. rendű terheltet mondja ki bűnösnek a Btk. 339.§ (1) bekezdése szerint minősülő garázdaság vétségében és ennek megfelelő büntetést szabjon ki vele szemben.

[10] A Legfőbb Ügyészség a BF.505/2023/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[11] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint az indítvány részben az irányadó tényállást – a III. rendű terhelt tudattartamára tett megállapításokat – vitatja, azonban az alapügyben eljáró bíróságok bizonyítékokat értékelő tevékenységének támadása, felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat, az indítvány ezen részében törvényben kizárt.

[12] Rámutatott, hogy a garázdaság törvényi tényállása szerinti erőszakos magatartás és a rablás törvényi tényállásában büntetni rendelt erőszak nem azonos fogalmak. Hozzátette, hogy az irányadó tényállás alapján a III. rendű terhelt nem erőszakos magatartást, hanem

erőszakot alkalmazott a sértett személye ellen, amely a felsőruházat megragadása folytán annak a testén hatott, és a sértett, eltulajdonított pénze visszaszerzésére irányuló magatartásának leküzdését célozta. Erre tekintettel a III. rendű terhelt cselekvőségének garázdaságként történő minősítése szerinte szóba sem jöhet.

[13] Kifejtette, hogy az III. rendű terhelt által alkalmazott erőszak, az azt megelőzően az I. rendű terhelt által azonos célzattal tanúsított erőszakkal együtt alkalmas volt arra, hogy az I. rendű terhelt által a II. rendű terhelt közreműködésével a sértettől eltulajdonított készpénzt megtartva a helyszínről eltávozzanak.

[14] Álláspontja szerint az alapügyben eljáró bíróságok a III. rendű terhelt terhére rótt bűncselekményt törvényesen minősítették rablásnak, egyben annak minősítő körülményeként a csoportosan elkövetettséget is törvényesen állapították meg.

[15] Kitért arra is, hogy az irányadó tényállás alapján megállapítható, miszerint a sértett részéről támadás jelen esetben nem volt, nem lépett fel úgy, amely egyértelmű támadást jelentett volna akár a terhelt, akár annak élettársa felé. A sértettnek még azon magatartása sem jelenthetett közvetlen fenyegetést, hogy a táskáját letette és elindult feléjük, hiszen egyéb jelét nem adta támadásnak. Az eljáró bíróságok által az indokolásban tett megállapítások a terhelt jogos védelmi helyzetét kizárták.

[16] Mindezek alapján azt indítványozta, hogy a támadott határozatot hatályában tartsa fenn.

[17] **III. A felülvizsgálati indítvány alaptalan.**

[18] 1. Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése, valamint eljárási szabálysértés miatt is helye van [Be. 648. § a) és b) pont].

[19] A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét, illetve a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont, b) pont I. fordulat ba) alpont].

[20] Az indítványban megjelölt anyagi jogi felülvizsgálati ok (Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont) esetén azt kell sérelmezni, hogy a bíróság a terhelt által elkövetett bűncselekményt tévesen minősítette és ez törvénysértő büntetést eredményezett.

[21] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. Ennek megfelelően a Be. 659. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye.

[22] A felülvizsgálat során tehát a jogerős határozatban megállapított tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vizsgálható, az eljáró bíróságok által levont jogi következtetések – így a bűnösség megállapításának és a cselekmény jogi minősítésének – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el.

[23] 2. A jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint a 2018. évben I. rendű terhelt és személy 1, valamint a II. rendű terhelt és a III. rendű terhelt élettársi kapcsolatban álltak. A III. rendű terhelt személy 1 unokatestvére volt, így a terheltek jól ismerték egymást. Az I. és III. rendű terheltek egy rövid ideig még szerelmi viszonyt is folytattak.

[24] A terheltek a 2018. évben rendszeresen jártak város 1-be, ahol az I. és II. rendű terheltek jellemzően prostitúciós tevékenységet folytattak, míg élettársaik a közelben várakoztak. II. rendű terhelt 2018. január hó 24. napján 05 óra 50 perc körüli – pontosabban

meg nem határozható – időpontban a város 1-ben cím 1 szám előtti útszakaszon pénzért szexuális szolgáltatást ajánlott fel az arra sétáló, szórakozásból hazafelé tartó, ittas állapotban lévő sértettnek, melyet azonban a sértett visszautasított. Mindeközben a közelben várakozott az I. és III. rendű terhelt. A II. rendű terhelt az őt elutasító sértettet jobb oldalról átkarolta, majd pár másodperc múlva megjelent a sértett bal oldalán az I. rendű terhelt is és a sértettet az cím 2 szám alatti társasházi ingatlan – akkoriban építési területként elkerített – kivilágítatlan kapubejárójába kísérték. Az I. és II. rendű terheltek a sértettet a kapualjban – értékei eltulajdonítsa érdekében – testszerte elkezdtek fogdosni: az I. rendű terhelt kizárólag a felsőruházatát tapogatta, amíg a II. rendű terhelt folyamatosan beszélt a sértetthez és a nadrágját próbálta lehúzni sikertelenül, valamint a nemi szervét is megérintette. Az I. rendű terhelt végül megtalálta a sértett kabátjának bal külső zsebében tartott pénztárcáját és abból kivett 75.000 forint készpénzt, majd az üres tárcát ledobta a földre.

[25] A pénz megszerzését követően azonnal félbeszakadt az I. és II. rendű terheltek cselekvősege és sietősen távoztak a kapualjból. Amint a sértett megtalálta a földön a pénztárcáját és észlelte, hogy meglopták, a terheltek után indult, majd a kaputól 5-10 méter távolságban sietősen sétáló terheltek közül az I. rendű terheltet két kézzel hátba lökte, miközben az eltulajdonított pénzének visszaadását követelte. Az I. rendű terhelt erre válaszul megfordult, majd tenyérrel mellkason lökte a sértettet, aki ennek következtében egy pár lépést hátrálni kényszerült, azonban el nem esett. Ekkor a II. rendű terhelt jobb oldalra fordulva, a terheltek eltulajdonítási szándékáról tudó, az úttest túloldalán várakozó III. rendű terheltnek szólt, hogy „Gyere, gyere”. III. rendű terhelt erre azonnal megjelent a sértett jobbán és annak érdekében, hogy a sértett az eltulajdonított pénzének visszakövetelésével felhagyjon, vele szemben támadólag lépett fel, rákiabált, miközben a sértett pólóját nagy erővel megragadta. A sértettnek a III. rendű terhelt fogásából sikerült kiszabadulnia, mivel a póló elszakadt, majd a helyszínről elfutott a tér 1-re, és az ott várakozó rendőröktől segítséget kért. A cselekménnyel okozott kár 75.000 forint volt, amely az eljárás során nem térült meg, I. rendű terhelt a sértettől eltulajdonított 75.000 forintból 15.000 forintot adott a II. rendű terheltnek.

[26] 3. A Btk. 365. § (1) bekezdése szerint rablást követ el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy evégből valaki ellen erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, vagy öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezi. A (2) bekezdés alapján rablás az is, ha a tetten ért tolvaj a dolog megtartása végett erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

[27] A rablás a vagyon elleni erőszakos bűncselekmény, amiből következően a tényállása a tulajdon-viszonyok védelmét szolgálja és a személyes szabadságot is védi. Elkövetési tárgya értékkel bíró, az elkövető számára idegen ingó dolog lehet.

[28] A jelen ügyben irányadó tényállás szerint a sértett tetten érte a tolvaj I. és II. rendű terheltet.

[29] A tettenérés fogalmát a Btk. vagy a Be. nem adja meg, így annak meghatározása a bírói gyakorlat feladata.

[30] A tolvaj tettenérése a Kúria gyakorlatában az a helyzet, amelyben az elkövető részben vagy egészben szemtanú jelenlétében viszi véghez a cselekményét és eközben vagy közvetlenül a végrehajtás után a szemtanú, vagy az ő felhívására más személy a helyszínen vagy nyomon üldözés, menekülés során lép fel az elkövetővel szemben a felelősségre vonása biztosítása érdekében.

[31] A tettenérés feltételezi a bűncselekmény észlelését és ahhoz képest a cselekményt éppen elkövetőnek, vagy az eltávozó elkövetőnek a visszatartását. Tettenérés ekként az, ha a cselekmény az adott személy – a tetten erő – szeme láttára, észlelése mellett történik; olyan

fizikai közelségben, amikor reális lehetősége van az elkövetőt elérni, az elkövető után eredni. Mindez a „forró nyom”, az idővesztés nélküli üldözés lehetősége; és éppen ezen alapul a társadalmi elismertsége.

[32] A jelen esetben nem kétséges és nem is vitatott, hogy az I. és II. rendű terheltek a sértett ruházatát értékének megszerzése érdekében átkutatták, utóbb az I. rendű terhelte a sértett kabátjának bal külső zsebéből a pénztárcáját kivette, abból 75.000 forintot magához vett, a pénztárcát a földre dobta. Az I. és II. rendű terhelte jogtalan eltulajdonítási szándékkal járt el a számukra idegen dolog elvétele érdekében. Ez tehát eddig nem más, mint lopás [Btk. 370. § (1) bekezdés].

[33] A lopás kétmozzanatú cselekmény: áll egyfelől a dolog birtokosának a birtokosi helyzetből való kivetéséből, és másfelől a dolog visszaszerzésének a lehetőségét kizáró új birtokállapot létrejöttéből.

[34] A rablás kapcsán az (1) vagy (2) bekezdésében meghatározott alapeset elhatárolása a lopás törvényi tényállási elemei részben vagy egészben történt megvalósulásának függvénye.

[35] Az eltulajdonítás – a birtokállapot megváltoztatásával – a pénz megszerzésével befejeződött és az I. és II. rendű terhelte a helyszínről el is távozott. A sértettben a földön lévő pénztárcája alapján tudatosult, hogy meglopták, és ezt követően indult a tolvaj I. és II. rendű terhelte után, akiket 5-10 méterrel az elvétel helyszínétől utolért. Az eltulajdonított dologát tőlük visszakövetelte, és az erőszakos magatartás tanúsítására ezt követően, a már eltulajdonított dolog megtartása végett került sor. Az I. rendű terhelte a sértettet mellkasánál meglökte, a II. rendű terhelte pedig az úttest túltúloldalán várakozó III. rendű terhelttől kért segítséget, aki azonnal megjelent a sértett jobb oldalán. Vele szemben támadólag lépett fel, amely során a sértett pólóját nagy erővel megragadta.

[36] A sértett az I. rendű terhelte ellen azért lépett fel, mert a pénzét követelte vissza, amit a III. rendű terhelte közvetlenül észlelt, így a sértett ellen kifejtett erőszak – ahogy a tényállás is tartalmazza – azt célozta, hogy ő a pénzének visszakövetelésével felhagyjon.

[37] A rablási erőszakot tehát a lopás befejezését követően a tetten ért tolvajok által a már eltulajdonított dolog megtartása végett fejtette ki a III. rendű terhelte. Az erőszak alkalmazása tehát nem csupán az I. és II. rendű terhelte menekülése érdekében, hanem – mivel a sértett pénzével távoztak – az idegen dolgok megtartása végett történt.

[38] Az erőszak akaratot megtörő jellege nem a védekezés eredményességének vagy eredménytelenségének a függvénye, azaz az erőszaknak nem önmagában, hanem a sértetthez való viszonylatában kell ilyennek lennie.

[39] Az erőszak pedig olyan mérvű volt, hogy akaratot megtörő hatást gyakorolt a sértettre, aki a III. rendű terhelte szándékának megfelelően a pénz visszakövetelésével felhagyott, a helyszínről elmenekült.

[40] Mindezeknek megfelelően a Kúria az eljáró bíróságok minősítésével értett egyet és nem találta alaposnak a III. rendű terhelte védőjének a felülvizsgálati indítványban megfogalmazott érvelését.

[41] Az indítványnak a III. rendű terhelte társtettesi minőségének megállapításával kapcsolatos kifogása körében a Kúria kiemeli, hogy a rablás többmozzanatú, összetett bűncselekmény. A III. rendű terhelte terhére rótt Btk. 365. § (2) bekezdés szerinti fordulata esetében elsőként kerül sor az idegen dolog elvételére, amelyet követ, az annak megtartását (is) célzó erőszak, illetve élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés alkalmazása.

[42] Több elkövető esetén társtettesek azok, akik a két mozzanat közül az egyiket, a másik mozzanatot megvalósító társának tevékenységéről tudva, szándékegységben valósítják meg. A III. rendű terhelte esetében pedig ez a helyzet állt elő.

[43] A III. rendű terhelt cselekményének helyes minősítésére tekintettel a kiszabott büntetés csak akkor lenne vizsgálható, ha a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak volna ki, így a büntetést a bűncselekmény minősítéséhez kapcsolódó büntetési tételkeret figyelmen kívül hagyásával, avagy az irányadó büntetési tételkereten belül ugyan, de a Btk. valamely mérlegelést nem tűző rendelkezésének megszegésével szabták volna ki. A törvényes minősítés mellett a mérlegelési jogkörben, a törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke viszont a felülvizsgálati eljárásban nem támadható.

[44] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti olyan további felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt.

[45] IV. Ekként a Kúria a III. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálván a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

[46] A Kúria elnöke a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában jelen ügytípusra öttagú tanács eljárását rendelte el.

[47] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. január 11.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzinger Márton s.k. bíró